

HÖGSTA DOMSTOLENS

BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 24 maj 2012

Ö 967-12

KLAGANDE

EB

MOTPART

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Utlämnande av allmän handling

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts beslut 2012-02-22 i mål Ö 1621-12

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen bifaller EBs begäran att få ut en kopia av tingsrättens aktbilaga 1 i omaskerat skick.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

EB har yrkat att en kopia av tingsrättens aktbilaga 1 ska lämnas ut till honom i omaskerat skick.

Riksåklagaren har motsatt sig att yrkandet bifalls.

SKÄL

1. Åklagaren gav in en framställan till tingsrätten om förordnande av offentlig försvarare för en namngiven person, som uppgavs vara misstänkt för bl.a. grovt bokföringsbrott och svindleri, och upplyste att den misstänkte föreslog en namngiven advokat (tingsrättens aktbilaga 1). Åklagaren hemställde att tingsrätten skulle sekretessbelägga framställningen. Tingsrätten tecknade ”Framställningen bifalles” på handlingen. Vidare försåg tingsrätten handlingen med en sekretessmarkering.
2. EB begärde att få ut en kopia av tingsrättens aktbilaga 1 i omaskerat skick. Tingsrätten avslog hans begäran med hänvisning till att sekretess enligt 35 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) rådde för uppgifter om den misstänktes identitet. Enligt tingsrätten hade uppgifterna inte blivit offentliga genom beslutet att förordna en offentlig försvarare, eftersom det i beslutet hade förordnats om fortsatt sekretess.
3. Hovrätten har avslagit EBs överklagande av tingsrättens beslut.

4. Riksåklagaren har anfört att det från åklagarens sida inte görs gällande att förundersökningssekretess föreligger enligt 18 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen men att hovrättens bedömning av sekretessfrågan inte kan anses oförenlig med 35 kap. 1 § samma lag.
5. En uppgift om att någon är misstänkt för brott får i allmänhet anses vara så känslig att den misstänkte eller någon närstående till honom skulle lida skada eller men om uppgiften röjdes (jfr prop. 2003/04:93 s. 65 f.).
6. Enligt 35 kap. 1 § första stycket 1 offentlighets- och sekretesslagen gäller sekretess för uppgift om en enskilds personliga och ekonomiska förhållanden som förekommer i utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men. Bestämmelsen innehåller ett omvänt skaderekvisit, vilket innebär att det råder en presumtion för sekretess avseende uppgifter av detta slag. För uppgift om en misstänkts identitet i en förundersökning råder således normalt sekretess.
7. När en domstol i sin rättskipande eller rättsvårdande verksamhet tar emot en sekretessreglerad uppgift gäller enligt 43 kap. 2 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen att sekretessbestämmelsen blir tillämplig på uppgiften även hos domstolen. Huvudregeln när det gäller uppgifter för vilka sekretess råder enligt 35 kap. 1 § första stycket 1 offentlighets- och sekretesslagen är dock att dessa är offentliga hos den mottagande domstolen. I 43 kap. 3 § andra stycket offentlighets- och sekretesslagen föreskrivs nämligen att sekretess enligt 35 kap. 1 § första stycket 1 samma lag gäller hos en domstol i dess rättskipande eller rättsvårdande verksamhet endast om det kan antas att den

enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs. Domstolen ska således tillämpa ett rakt skaderekvisit, dvs. en presumtion mot sekretess. Som har anförts i det föregående (p. 5) är en uppgift om att någon är misstänkt för brott känslig och den omfattas i normalfallet av sekretess även när ett rakt skaderekvisit tillämpas (se prop. 2003/04:93 s. 65 f.).

8. I 43 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen finns bestämmelser som begränsar sekretessen för uppgifter som har tagits in i en domstols dom eller beslut. En sekretessbestämmelse som gäller för en uppgift i ett mål eller ett ärende i en domstols rättskipande eller rättsvårdande verksamhet upphör sålunda att vara tillämplig i målet eller ärendet, om uppgiften tas in i en dom eller ett annat beslut i samma mål eller ärende. Domstolen kan dock enligt paragrafens andra stycke förordna att sekretessbestämmelsen ska vara tillämplig även i fortsättningen.

9. Bestämmelserna i 43 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen måste anses vara tillämpliga på beslut om förordnande av offentlig försvarare (jfr prop. 2003/04:93 s. 67).

10. Genom att anbringa en sekretessmarkering på aktbilaga 1 får tingsrätten anses ha förordnat om fortsatt sekretess för uppgifterna i sitt beslut.

11. Om ett mål eller ärende rör någons civila rättigheter och skyldigheter eller anklagelse mot någon för brott, får ett förordnande om fortsatt sekretess i fråga om domslutet eller motsvarande del av ett annat beslut meddelas endast om riket befinner sig i krig eller krigsfara eller om det råder andra utomordentliga förhållanden som är föranledda av krig (se 43 kap. 8 § tredje stycket andra meningen offentlighets- och sekretesslagen). Denna inskränkning i möjligheten att förordna om fortsatt sekretess kan inte anses gälla ett beslut att förordna

en offentlig försvarare (se Sigurd Heuman och Anna Tansjö, Sekretess m.m. hos allmän domstol. En handbok, 3 uppl. 2010, s. 46; jfr prop. 2003/04:93 s. 66).

12. För sådana beslut gäller dock den generella bestämmelsen i 43 kap. 8 § tredje stycket första meningen offentlighets- och sekretesslagen att ett sekretessförordnande inte får omfatta en uppgift som har tagits in i den delen av beslutet som motsvarar domslutet i en dom, såvida inte rikets säkerhet eller annat intresse av synnerlig vikt oundgängligen påkallar det. Den misstänktes intresse av att dennes identitetsuppgifter hemlighålls är typiskt sett inte ett sådant intresse av synnerlig vikt som avses i bestämmelsen (jfr prop. 1979/80:2 del A s. 103). För det fall att den del av ett beslut att förordna en offentlig försvarare som motsvarar domslutet i en dom innehåller den misstänktes namn kan sekretess för namnet således normalt sett inte upprätthållas.

13. Avgörande för om den handling som EB har begärt utlämnad ska lämnas ut i omaskerat skick är således om den misstänktes namn ska anses vara intaget i den delen av beslutet att förordna en offentlig försvarare som motsvarar domslutet i en dom.

14. Genom att bifalla åklagarens framställning har tingsrätten förordnat en namngiven advokat som offentlig försvarare för en namngiven person, som är misstänkt för vissa angivna brott. Några egentliga skäl förutom brottsmisstanken anges inte i beslutet. Namnen på försvararen och den misstänkte är avgörande för beslutets innebörd och måste anses ingå i den del av beslutet som motsvarar ett domslut.

15. Med hänsyn till det anförda kan sekretess inte upprätthållas för de känsliga uppgifterna i beslutet. Detta ska därför lämnas ut omaskerat till EB.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Stefan Lindskog,
Severin Blomstrand (referent), Gudmund Toijer, Ingemar Persson och
Martin Borgeke
Föredragande justitiesekreterare: Marie Göransson